

VIŠJA STROKOVNA ŠOLA ACADEMIA,
MARIBOR

DIPLOMSKO DELO

PROJEKT PRIPRAVE KONJA IN JAHAČA ZA TEKMOVANJE NA REGIONALNEM TURNIRJU V PRESKAKOVANJU OVIR

Študentka: Vesna Ornik

Študentka izrednega študija

Številka indeksa: 11190260005

Program: Ekonomist

Mentorica: mag. Mirjana Ivanuša-Bezjak

Maribor, februar 2011

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKE NALOGE

Podpisana **Ornik Vesna**, z vpisno številko **11190260005**, sem avtorica diplomske naloge z naslovom **Projekt priprave konja in jahača za tekmovanje na regionalnem turnirju v preskakovanju ovir**.

S svojim podpisom zagotavljam da,

- je predložena diplomska naloga izključno rezultat mojega dela;
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana skladno s pravili Višje strokovne šole Academia;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del oziroma misli kot moje lastno – kaznivo po Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah, Ur. l. RS, št. 16/2007; (v nadaljevanju ZASP), prekršek pa podleže tudi ukrepom VSŠ Academia skladno z njenimi pravili;
- skladno z 32.a čl. ZASP dovoljujem VSŠ Academia objavo diplomske naloge na spletnem portalu šole.

Maribor, februar 2011

Podpis: Vesna Ornik

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem vsem, ki ste mi pomagali in mi svetovali med študijem; še posebej sem hvaležna mojemu možu in družini, ki so mi stali ob strani ter me ves čas podpirali.

Prav tako bi se zahvalila inštruktorju Borutu Viharju, ki mi je pri pisanju diplomske naloge podal pomembne informacije, potrebne za sestavo naloge.

Iskreno se zahvaljujem mentorici in ravnateljici mag. Mirjani Ivanuši–Bezjak za vse strokovne nasvete in pomoč pri izdelavi diplomske naloge.

Hvala tudi Tatjani Hren Dizdarević za lektoriranje diplomske naloge.

Zahvaljujem se tudi vsem predavateljem za njihov trud in napor, ki so si in si prizadevajo, pripeljati vse študente do uspešnega zaključka šole.

POVZETEK

Športna tekmovanja s konji imajo dolgo tradicijo. Raznovrstne dirke vpreg, na primer, so prirejali že pred 3000 leti, da bi konji in vozniki v času miru vzdrževali kondicijo. Danes, ko se konji uporabljajo predvsem v športu, so tekmovanja v funkciji izbora najboljših za ohranitev pasme.

Preskakovanje ovir se je v zadnjih desetletjih iz »gladiatorske« predstave, v kateri sta bila pomembna le moč konja in pogum jezdeca, razvilo v tehnično disciplino. Na prvem mestu je varnost konja in jezdeca, zato nam ta disciplina ponuja predvsem veliko estetskih užitkov ob opazovanju njune harmonije. Ovire so enako visoke kot prej, le da so veliko varnejše, sama postavitve proge pa je tehnično mnogo bolj zahtevna. Od jezdeca zahteva veliko občutka in znanja, od konja pa veliko izšolanosti, ki jo lahko dosežemo le s potrpežljivim in z dolgotrajnim delom.

V diplomski nalogi sem predstavila to »trdo« delo, tako jahača kakor konja, ki se pripravljata za udeležbo na regijskem turnirju v preskakovanju ovir, ki se bo odvijalo na Meljskem hribu v Konjeniškem klubu Karlo. Prav tako sem prikazala vse stroške, ki so neposredno povezani s samo udeležbo.

Ključne besede: preskakovanje ovir, športna disciplina, konj, jezdec, konjeniški klub

ABSTRACT

Sport events with horses, has a very long tradition. Racing with horse-drawn carriages for example, were tempering before 3000 years, to fitness the rider and the horse also in the time without wars. Today, the horse is used especially for sports purposes. This sport is the best basis, to preserve the breed of horses.

Horse jumping has been developed in recent decades from »gladiator games« to a technical discipline. Very important is the safety of the rider and the horse and because of this, horse jumping in an aesthetic pleasure. Barriers are equally higher as in the past, but much safer. Track layout in technically more demanding.

The rider must have a lot of sense and knowledge, and the horse must be very good trained, that can be achieved only by long and patient work.

In my thesis I present this hard work, so the rider, as the horse, to be prepared for the regional tournament in show jumping. Jumping will be held on Meljski hrib in Equestrian club Karlo. I also show all the costs directly related to this competition.

Key words: jumping, sport discipline, the horse, the rider, equestrian club

KAZALO

1 UVOD	8
1.1 Organizacija	8
1.2 Opredelitev obravnavane zadeve	8
1.3 Namen, cilji in osnovne trditve diplomskega dela	9
1.4 Predpostavke in omejitve	10
1.5 Predvidene metode raziskovanja	10
2 PRESKAKOVANJE OVIR	11
2.1 Predstavitev športne discipline	11
2.2 Razvoj preskakovanja ovir po svetu	13
2.3 Razvoj preskakovanja ovir v Sloveniji	13
2.4 Pogoji, ki jih mora izpolnjevati jahač	15
2.4.1 Potek izpita jahač :	16
2.4.2 Potek izpita Jahač 2	17
2.4.3 Skakalna licenca	18
2.5 Pogoji, ki jih mora izpolnjevati konj	20
3 FAZE PROJEKTA.....	22
3.1 1. FAZA: priprava jahačev	22
3.2 2. FAZA: naloge inštruktorja	24
3.3 3. FAZA: naloge prireditelja turnirja	24
3.4 4. FAZA: zahteve po KZS za udeležbo na turnirju	25
3.4.1 Registracija konjev	25
3.4.2 Licence	26
3.4.3 Prijave na tekmovanja	26
3.4.4 Pričetek tekmovanja	26
3.4.5 Odpoved tekmovanja	26
3.4.6 Brzde, oprema jahačev	26
3.4.7 Namestitev konjev	27
3.4.8 Zavarovanje prireditev	27
3.4.9 Veterinarski pregled in cepljenje konjev	27
3.5 5. FAZA: zahteve organizatorja za udeležbo na turnirju	27
3.6 6. FAZA: izvedba prireditve	28

4 TVEGANJA, POVEZANA S PROJEKTOM	29
4.1 Tveganja v 1. fazi projekta.....	29
4.2 Tveganja v 2. fazi projekta.....	30
4.3 Tveganja v 3. fazi projekta.....	30
4.4 Tveganja v 4. in 5. fazi projekta	31
4.5 Tveganja v 6. fazi projekta	31
5 STROŠKOVNI VIDIK UDELEŽBE.....	32
5.1 Izpiti (Jahač 1, Jahač 2, skakalna licenca)	32
5.2 Cepljenje konjev	33
5.3 Prevoz na tekmovanje.....	34
5.4 Nastanitev jahačev	35
5.5 Nastanitev konjev.....	35
5.6 Tabelarni prikaz stroškov udeležbe	35
6 TERMINSKI VIDIK	37
7 UČINKI PROJEKTA	39
7.1 Neposredni učinki projekta	39
7.2 Posredni učinki projekta.....	39
8 ZAKLJUČEK.....	40
9 SEZNAM UPORABLJENE LITERATURE IN VIROV	41

KAZALO SLIK

Slika 1: Primer parkurja za preskakovanje ovir.....	12
Slika 2: Jahanje preko kavalet v kasu.....	17
Slika 3: Opravljanje skakalne licence v KC Voličina.	20
Slika 4: Primer prepustnega konja.....	23
Slika 5: Tekmovalni prostor v KK Karlo.	28
Slika 6: Prikolica za transport konjev.....	35

KAZALO TABEL

Tabela 1: Koledar turnirjev v preskakovanju ovir za leto 2010	15
Tabela 2: Izvedba turnirja v preskakovanju ovir na Meljskem Hribu	28
Tabela 3: Stroški obveznega cepljenja konjev, ki se nameravajo udeležiti turnirja.....	33
Tabela 4: Stroškovni vidik udeležbe.	36
Tabela 5: Terminski vidik udeležbe od prvih izpitov do prijave na tekmovanje.	37

1 UVOD

1.1 Organizacija

Konjeniški center Voličina se nahaja v osrčju Slovenskih goric na posestvu Vogrin. Center je bil ustanovljen 3. Avgusta 2005, njegov ustanovitelj je Ivan Vogrin.

Velikost posestva je približno 30 hektarjev; na njem se nahajajo pašniki, dva jahališča in boksi za konje. Trenutno je na posestvu 21 konjev, od tega jih je osem namenjenih izključno šoli jahanja.

V samem klubu se izvaja šola jahanja za opravljanje izpitov Jahač 1 in Jahač 2 ter za opravljanje licence za preskakovanje ovir. Kot novost se je začela izvajati tudi hipoterapija (oblika medicinsko-fizioterapevtskega zdravljenja s pomočjo konja), za katero je trenutno v klubu na razpolago en konj.

1.2 Opredelitev obravnavane zadeve

V diplomski nalogi bom predstavila pripravo konja in jahača za tekmovanje na turnirju v preskakovanju ovir. Osredotočila se bom na turnir, ki ni evropsko ali svetovno prvenstvo v preskakovanju ovir, temveč se odvija v Konjeniškem klubu Karlo na Meljskem Hribu. Za udeležbo na turnirju je obvezno, da imajo vsi tekmovalci opravljene izpite, ki jih zahteva KZS (Konjeniška zveza Slovenije), zato bom v svoji nalogi na kratko predstavila le-te.

Seveda pa za uspeh na tekmovanju niso pogoj le uspešno opravljeni izpiti, temveč mora biti jahač, kot vodnik konja, v zelo dobri fizični pripravljenosti, kajti njegova nepripravljenost ovira in omejuje gibanje konja ter ustvarja nelogične situacije, v katerih se konj ne znajde ter je povrh še kaznovan za to. Ti nesporazumi lahko vodijo v konjevo nezadovoljstvo in s tem onemogočajo napredovanje, tako konja kot jahača.

Pri pripravi konja in jahača je pomembna tudi inštruktorjeva vloga pri samih treningih. Njegova naloga je, da poda jahaču znanje, kako konja pravilno pripeljati na oviro, kako

ravnati med odskokom in po njem. Prav tako je njegova naloga tudi ta, da presodi ali sta jahač in konj primerna in dovolj usposobljena za udeležbo na turnirju.

Jahač, ki se želi udeležiti turnirja, mora prav tako imeti tudi konja, primernega za udeležbo. V samem začetku treningov je inštruktor tista oseba, ki presodi ustreznost konja (njegov karakter, voljo do dela, njegove hode, ne-plašljivost). Prav tako mora biti konj pregledan od veterinarja, ki potrdi njegovo zdravstveno stanje, kajti konj, ki ima kakršnekoli zdravstvene težave, se turnirja ne sme udeležiti (zaradi nevarnosti okužbe drugih konjev).

Pred samo udeležbo je potrebno poskrbeti tudi za nastanitev konjev in jahačev ter celotnega tima v času turnirja.

1.3 Namen, cilji in osnovne trditve diplomskega dela

Namen moje diplomske naloge je predstaviti skupno delo konja in človeka, predstaviti koliko in kakšno delo je potrebno preden sta konj in jahač pripravljena za turnir.

Cilj naloge je ugotoviti, kako s pravilnim pristopom in disciplino doseči, da se konj ter človek lahko spopadeta s takšno nalogo in dosežeta želeni cilj na turnirju.

Ker sta oba – tako človek kakor konj – živa osebka in imata različne karakterje, je zelo pomembno kakšen pristop bo jahač imel do konja, kako bo z njim komuniciral, da ga bo le-ta razumel pravilno.

Predpostavljam, da:

- bodo jahači uspešno opravili licenco, ki je pogoj za udeležbo;
- bodo konji po pregledu veterinarja zdravi, kar pomeni, da bodo lahko nastopili na turnirju;
- bo organizator turnirja poskrbel za varnost in možnost nastanitve konjev ter jahačev.

1.4 Predpostavke in omejitve

Za dober rezultat na turnirju mora jahač zelo dobro obvladati veščine jahanja; prav tako mora poznati karakter konja in se z njim ujemati. Konj ima prirojeno preskakovanje, ki ga lahko izkoristi le s pravilnim treningom in z zaupanjem v jahača.

V svojem diplomskem delu sem se omejila le na en konjeniški klub, in sicer na Konjeniški center Voličina. Ker morajo biti za udeležbo na turnirju izpolnjeni pogoji, ki jih zahteva Konjeniška zveza Slovenije, za vse udeležence enaki, se prijava na sam turnir v drugih klubih ne razlikuje, le treningi pred udeležbo so od kluba do kluba nekoliko raznoliki.

1.5 Predvidene metode raziskovanja

Potrebne podatke za svojo diplomsko nalogo bom zbrala s pomočjo literature in inštruktorja ter hkrati od bivšega tekmovalca v preskakovanju ovir Boruta Viharja, ki sedaj poučuje jahanje v Konjeniškem centru Voličina.

2 PRESKAKOVANJE OVIR

2.1 Predstavitev športne discipline

Tekmovanja v preskakovanju ovir so postala moderna šele konec 19. stoletja. Leta 1912 so preskakovanje ovir prvič sprejeli tudi v olimpijske igre, toda šele ustanovitev Federation Equestre Internationale – FEI (Mednarodna konjeniška organizacija) je ustvarila pogoje za enotna mednarodna pravila.

Preskakovanje ovir je danes, tako kot tekmovanje v dresuri, organizirano v različnih kategorijah in razrednih.

Začenja se z razredom E kategorije C, kamor uvrščamo regionalne turnirje (ki so tudi osrednja tema diplomske naloge), kjer je od 6 do 12 ovir in le-te ne presegajo višine 90 cm.

Naslednji težavnostni razred A kategorije C ali B je nacionalni turnir, kjer je med 6 in 12 ovir višine med 90 in 110 cm.

V razredu L kategorije B je med 8 in 16 ovir, visokih med 110 in 120 cm.

V razredu M kategorije B ali A, imenovanem mednarodni turnir, je od 8 do 20 ovir, višine od 120 do 140 cm.

V najvišjem razredu, razredu S, je od 10 do 20 ovir, visokih med 130 in 160 cm.

Postavljavec parkurja uredi ovire, kot določajo pravila za preskus zmogljivosti za posamezne razrede. Pred začetkom turnirja ima jahač pravico prehoditi parkur, da oceni dolžino in število galopskih skokov med posameznimi ovirami in določi idealno pot preko ovir.

Slika 1: Primer parkurja za preskakovanje ovir

Vir: <http://www.google.si/images?hl=sl&q=parkur&um=1&ie=UTF-8&source=og&sa=N&tab=wi&biw=1222&bih=513>, 15.8.2010

Obstajajo različne oblike ocenjevanja posameznih preskusov v skokih. Tako se lahko, na primer, seštevajo kazenske točke. Pri skoku podrti ovira prinese štiri kazenske točke, padec osem točk, prva neposlušnost (korigirana napaka v parkurju, zaustavitev pred zapreko ali refiz, izmik konja pred zapreko ali derobiranje, upiranje), prinese jezdecu tri kazenske točke, druga neposlušnost pomeni šest kazenskih točk, tretja pa vodi v izključitev.

Če ima več jezdecev enako število napak, je tekmovanje možno ponoviti.

Druga možnost sojenja je ta, da se napake na ovirah spremenijo v kazenske sekunde, ki se prištejejo času, v katerem je jezdec prejahal parkur (Werner, 1991, 130 – 136)

Turnir v preskakovanju ovir na Meljskem Hribu v Konjeniškem klubu Karlo spada v razred E kategorije C, kar pomeni, da je ovir med 6 in 12, in so le-te višine do 90 cm. Ocenjevanje poteka v obliki kazenskih točk.

2.2 Razvoj preskakovanja ovir po svetu

Preskakovanje ovir je relativno »mlada« športna disciplina. Prvi organizirani turnirji so bili v 60. letih 19. stoletja in so se začeli izvajati na Irskem. Leta 1865 je Royal Dublin Society organiziral turnir v preskakovanju ovir, na katerega sta se prijaviili Rusija in Francija, vendar je šport postal internacionalni šele na prelomu stoletja.

Leta 1900 so bili na olimpijskih igrah organizirani trije turnirji v preskakovanju ovir, in sicer; preskakovanje ovir v daljino, preskakovanje v višino in preskakovanje s časovno omejenostjo. Sledili so turnirji v Nemčiji in Italiji, leta 1908 pa je bila v Londonu na olimpijskih igrah organizirana prva internacionalna tekma. Leta 1912 se je na olimpijadi v Stockholmu prijavilo osem držav: Čile, Nemčija, Francija, Velika Britanija, Norveška, Rusija, Belgija in Švedska z 31 jezdec – kar je pomenilo začetek športne discipline.

Ob izbruhu prve svetovne vojne je Nemčija posedovala svoj lasten Jahalni odbor. Takoj za njo so sledile ZDA in vzpostavile tako imenovano Konjsko prireditelstvo – Horse Show Association in se dve leti kasneje priključile FEI.

Prve olimpijske igre izven Evrope, na katerih so sodelovali konji, so se odvijale leta 1932 v Los Angelesu, kjer je tekmovalo 34 jahačev in konjev.

Sledile so igre v Berlinu, leta 1936, kjer je Nemčija osvojila zlate medalje v vseh disciplinah jahanja, in sicer v; preskakovanju ovir, dresuri ter vzdržljivostnem jahanju.

Leta 1948 so izvedli tekmovanje v preskakovanju ovir za mladince, stare od 14 do 18 let.

Prvo samostojno svetovno prvenstvo v preskakovanju ovir je bilo organizirano leta 1979 (Frowen, 1991, 111 – 117).

2.3 Razvoj preskakovanja ovir v Sloveniji

Leta 1951 je bilo organizirano prvo državno prvenstvo v preskakovanju ovir, in sicer v kategorijah A ter L. Uspehi športnikov v teh prvih letih so bili dokaj skromni zaradi finančnih težav, pomanjkanja strokovnih kadrov in kvalitetnih konjev (Kapun, 1995, 35 – 65).

Slovenija se je nato leta 1959 udeležila tekmovanj na evropski ravni. Od takrat naprej so se slovenski tekmovalci udeleževali mednarodnih tekmovanj v Avstriji, Švici, Romuniji in na Madžarskem.

Leta 1975 je bil v Sloveniji organiziran prvi mednarodni turnir v preskakovanju ovir, v letu 1979 pa je Slovenija začela sodelovati s Konjeniško zvezo Nemčije (FN) in z jahalno šolo v Verdnu. S tem se je kvaliteta jahačev in konjev bistveno izboljšala, kar je bilo razvidno tudi na samih tekmovanjih.

Leta 1988 so uvedli prvo tekmovanje za Pokal Slovenije, ki je bilo sestavljeno iz šestih tekmovanj, končna uvrstitev pa se je določala na osnovi rezultatov najboljših štirih tekem.

Leta 1994 sta bili v Rakičanu in Celju organizirani dve mednarodni tekmovanji do kategorije M, sledilo je mednarodno tekmovanje v Ljubljani, leta 1997 (Keršič, 1991, 41 – 43).

Danes preskakovanje ovir pridobiva na pomenu tudi v Sloveniji. Najpomembnejša tekmovanja se prirejajo v Lipici, Celju in Ribnici, kjer so do sedaj bili od leta 2006 – 2009 organizirani trije turnirji svetovnega pokala v preskakovanju ovir.

V letu 2010 so že od aprila na sporedu tekme v preskakovanju ovir. Razpored tekem je prikazan v spodnji tabeli.

MESEC	DATUM	KRAJ
<i>APRIL</i>		
	17., 18. 4. 2010	Meljski Hrib
	23. – 25. 4. 2010	Lipica
<i>MAJ</i>		
	1.5. 2010	Svečina
	7. – 9.5. 2010	Lopata
	14. – 16.5. 2010	Lopata
	22. 5. 2010	Meljski Hrib
<i>JUNIJ</i>		
	19. 6. 2010	Celje
<i>JULIJ</i>		
	3., 4. 7. 2010	Velenje
	16. – 18.7. 2010	Koper

	23. – 25. 7. 2010	Bistra
<i>AVGUST</i>		
	31. 7. – 1. 8. 2010	Meljski Hrib
	12. – 15. 8. 2010	Lipica
	27. – 29. 8. 2010	Velenje
<i>SEPTEMBER</i>		
	3 – 5. 9. 2010	Lopata
	18. 9. 2010	Svečina
	25., 26. 9. 2010	Meljski Hrib
<i>NOVEMBER</i>		
	19.-21.11.2010	Lopata
	26.-28.11.2010	Lopata

Tabela 1: Koledar turnirjev v preskakovanju ovir za leto 2010

Vir: <http://www.konj-zveza.si/>, 18.8.2010

2.4 Pogoji, ki jih mora izpolnjevati jahač

Kakor vsak šport tudi jahanje od športnika zahteva, da le-ta izpolnjuje določene pogoje, ki so osnova za udeležbo na regionalnem turnirju v preskakovanju ovir.

Na prvo mesto je treba uvrstiti, da mora jahač najprej postati član izbranega konjeniškega kluba (v mojem primeru je to Konjeniški center Voličina), pri katerem začne s tako imenovanim začetnim tečajem jahanja katerega cilj je, da se jahač nauči osnovnega poznavanja konja in veščin gibanja na konju do galopa.

Da si jahač lahko pridobi Skakalno licenco, mora najprej opraviti izpite Jahač 1 in Jahač 2. Delo po programu Jahač 1 jezdeca usposobi za jahanje v maneži, torej v ograjenem prostoru, velikem maksimalno 20 x 60 m. Začetni tečaj naj bi jahač opravil, če jaha 10 krat po 20 minut na lonži (lonža je vrv, na kateri je pripet konj, v rokah pa jo drži inštruktor, da konja obvladuje), poleg tega pa opravi še 10 učnih ur, ki trajajo 45 minut.

Pred vsako učno uro mora jahač praktično delati s konjem, kar pomeni, da očisti boks, očisti konja in ga osedla. S tem spozna osnove konja, njegovo obnašanje, prehrano in nego.

Začetnik najprej jaha na lonži, ki jo drži inštruktor v rokah, tako da konj teče okoli njega v krogu, premera 5 metrov. Jahač vajeti ne drži v rokah, pač pa se drži za pas na sedlu.

Poudarek je na ritmu, ravnotežju in pravilni drži jahača.

Po 10-ih lonžah se preide na učne ure, pri katerih je jahač prvih 15 minut še vedno na lonži, vendar pa vajeti že drži v rokah, da se nauči pravilne uporabe le-teh. Nauči se uporabljati stik z nogo, ki je ključen za priganjanje konja.

Nadaljnjih 30 minut jaha brez lonže, uči se pravilno usmerjati konja in pravilno uporabo dejstev (noga, vajeti, teža pogleda) v hodu in kasu.

2.4.1 Potek izpita jahač :

- izpit se prijavi na sedežu društva;
- inštruktor prijavi vse kandidate, ki bodo izpit opravljali na KZS;
- izpit poteka praktično, v maneži, ocenjuje se:
 - čiščenje konja v hlevu;
 - sedlanje, uzdanje, vodenje konja na roki, zajahanje;
 - pravilen sed in drža vajeti;
 - delovanje na konja v hodu in kasu;
 - jahanje prehodov korak-kas-korak-stoj;
 - jahanje zavojev, velikega kroga, menjave po diagonali preko polovice jahališča, jahanje malega kroga v koraku;
 - jahanje preko kavalet v koraku in kasu;
 - ohlajanje konja;
 - razjahanje, razsedlanje in čiščenje konja;
- praktični izpit je opravljen, če jahač ustrezno izvede vse zahtevane naloge (zahtevajo se pravila, ne pa nujno pravilno izpeljana naloga);
- teoretični izpit je pozitivno ocenjen, če jahač odgovori pravilno na 75 % vprašanj, ki se nanašajo na splošna znanja o konju, prehrani, higieni, opremi jahača in konja, pripravo konja na jahanje, pouk jahanja.

Slika 2: Jahanje preko kavalet v kasu

Vir: Lasten

2.4.2 Potek izpita Jahač 2

Cilj tega izpita je usposobiti jahača za samostojno vodenje konja z naslednjimi znanji:

- jahati v različnih sedih (sedeča drža, polsedeča, stoječa drža);
- preskakovati posamezno oviro do 50 cm višine;
- osnove terenskega jahanja;
- vodenje konja v prometu.

Na treningih za pripravo na izpit Jahač 2 kandidat utrdi sedeči kas, menjave, desno in levo nazaj, prehode iz kasa v levi in desni galop, delovni galop na stezi in v velikem krogu, poldsedečo držo, pospešen kas in galop, prehode preko kavalet, preskakovanje ovir do 50 cm višine, obrat na mestu okoli prednjih nog.

Treningi so sestavljeni iz približno 20 učnih ur po 45 minut.

Cilj teh treningov ni pripraviti jahača za tekmovanje v preskakovanju ovir, temveč ga naučiti izvajati vaje čim bolj pravilno, kar je osnova za nadaljevanje šolanja.

Potek praktičnega dela izpita:

- priprava konja;
- ogrevanje konja;
- dresurna naloga, z manjšim skokom in terensko jahanje;
- umirjanje in čiščenje konja.

Teoretični del je prav tako kot pri Jahaču 1 sestavljen iz testnih pol z vprašanji, ki obsegajo osnovno znanje o konju, higieni, prehrani, nadaljevanju šole jahanja, terenskem jahanju. Izpitne pole se ocenjujejo enako kakor pri izpitu Jahač 1.

2.4.3 Skakalna licenca

Po pozitivno opravljenih izpitih Jahač 1 in Jahač 2 se pričnejo treningi za opravljanje Skakalne licence. Treningi potekajo v manjših skupinah (2 ali 3 jahači naenkrat), štiri krat na teden po 45 minut. Začnejo se od samega začetka, kar pomeni – prvi koraki preko kavalet, pravilna drža, prenašanje teže, sodelovanje s konjem. Šele nato se začne s samim preskakovanjem ovir, visokih od 80 cm pa do 1,00 m.

Preden pride do same prijave za opravljanje Skakalne licence, mora jahač poznati določila Pravilnika FEI za tekmovanja v preskakovanju ovir, določena po KZS. Ta pravila se nanašajo na:

- dostop v tekmovalni prostor;
- pomen zvonca;
- pomen zastavic;

- kombinaciji zaprek;
- rušenju zaprek;
- neposlušnost;
- napake v parkurju in popravljene napake;
- refiz;
- derobiranje;
- upiranje;
- padce;
- prepovedano tujo pomoč

(<http://www.mojpes.com/forum3/viewtopic.php?f=53&t=16910>, dne 18.8.2010).

Ko jahač obvlada veščine preskakovanja ovir in pravila tekmovanja, inštruktor na KZS pošlje prijavnico za opravljanje tekmovalne licence. Prijavnici priloži še registracijski list, kjer so imena in priimki kandidatov ter fotokopije izkaznic Jahač 2.

Skakalna licenca se prav tako kakor izpita Jahač 1 in Jahač 2 sestoji iz praktičnega in teoretičnega dela. Teoretični del obsega poznavanje Pravilnika FEI za tekmovanja v preskakovanju ovir. Praktični del opravljanja izpita za Skakalno licenco se opravlja v navzočnosti licenciranega trenerja ali učitelja in licenciranega sodnika. V praktičnem delu licenciran sodnik ocenjuje odjahane naloge in se na podlagi tega odloči, ali je kandidat izpit opravil ali ne. Naloga je sestavljena iz vaj in parkurja višine 80 cm, kjer je običajno od šest do osem ovir (KZS,Pravilnik FEI za preskakovanje ovir, 2009).

Po uspešno opravljenem izpitu kandidat pridobi licenco, s katero lahko nastopa na tekmah kategorije A0 (ovire ne presegajo višine 80 cm) in A1 (ovire ne presegajo višine 1,00 m). Za napredovanje jahača v višjo kategorijo mora le-ta trikrat zaključiti tekmo A0 ali A1 z 0 kazenskimi točkami (KZS,Splošni predpisi, 2009)

Slika 3: Opravljanje skakalne licence v KC Voličina

Vir: Lasten

2.5 Pogoji, ki jih mora izpolnjevati konj

Kakor mora jahač biti več in zelo dobro obvladati konja, tako moramo izbrati tudi konja, ki bo primeren za tekme. Kot se razlikuje karakter ljudi in njihova zunanost, tako se tudi konji razlikujejo drug od drugega.

Konj, ki naj bi dosegel na tekmovanjih dobre rezultate, mora imeti dobre genetske zasnove ter dobre pogoje v času vzreje in treningov. Biti mora lahko vodljiv, spreten, pogumen (ne sme se ustrašiti ovir ali drugih konjev). Imeti mora veselje do dela.

Avtorica Heidrun Werner v svoji knjigi Konji (1991, 137) piše o pogojih, ki naj bi jih imel konj, primeren za preskakovanje ovir, pravi tako: »Ali je konj talentiran za skoke (ima

zasnove za skok), se pokaže že pri prostem preskakovanju manjših ovir. Konjevo vedenje pred in med preskokom ter po njem priča o tem, ali je spreten, plah ali preprosto netaletriran. Zunanji znaki konja za preskakovanje ovir so čvrstost, pravilno okotene zadnje noge, široki, močni sklepi in dolg, mišičast, močan vrat. Dobre osnovne vrste hoda in velika borbenost, veselje do skokov, inteligenca, delavnost ter zaupanje v jezdeca so njegove nadaljnje lastnosti.«

In kar je seveda najpomembnejše – konj mora biti zdrav, dnevno oskrbovan, kar pomeni, da mora imeti na voljo svežo vodo, krmo in boks, kjer je zavarovan pred vremenskimi nevšečnostmi, izpust, kamor se ga lahko pelje na pašo.

V Voličini je takšnih konjev trenutno šest, ki so primerni za preskakovanje ovir in se nameravajo udeležiti turnirja na Meljskem Hribu.

3 FAZE PROJEKTA

3.1 1. FAZA: priprava jahačev

Jahalna šola za preskakovanje ovir se začne takrat, ko je jahač sposoben konja voditi in kontrolirati v težkih situacijah. Če želimo, da bi se razvil celoten potencial konja, primerne za preskakovanje ovir, ni pomembno več samo jahanje, temveč celoten kompleks lastnosti konja, razumevanje pravilnega treninga, ter jasen cilj, ki ga želimo doseči. Na osnovni ravni šolanja se lahko razvijejo nepredvidene zmožnosti konja, prav tako pa se lahko naredi nepopravljiva škoda (Donner in Specht, 1995, 178).

Konjeva genetska zasnova za šport se lahko razvije šele skozi vsakodnevno ponavljanje vaj, zato je zelo pomembno, da se treningi izvajajo vsaj štiri ali pet krat tedensko. Za same skoke potrebuje konj moč in naravni talent, medtem ko pri gibanju v parkurju pokaže znanje in sposobnosti, naučene v skakalni dresuri – učinkovitost, lahkost in harmonijo v gibanju. Za doseganje tega so izenačena povelja jahača neizogibna.

Pri treningih za preskakovanje ovir se konj najprej privaja na ovire, na droge na tleh, nato pa na skok z jahačem.

Enotnega pravila, kako bi se konje moralo trenirati in ki bi veljalo za vse konje, pri sodobnih treningih ni. Trenerji morajo zato prilagajati trening konja v preskakovanju ovir vsaki živali posebej. Se pa pri treningih skoraj povsod po klubih in jahalnih centrih (vključno s Konjeniškim centrom Voličina) upošteva Lestvica šolanja konjev, sestavljena iz elementov, ki jih je treba pri konju osvojiti, da dosežemo njegovo prepustnost (prepustnost pomeni optimalno stanje konja, kjer se impulz iz zadnjih nog nemoteno prenaša skozi celotno konjevo telo do jahačevih rok).

Elementi, ki so potrebni za prepustnost konja so:

- TAKT – pomeni naravno pogojeno izmenjavanje konjevih nog, ki se dotikajo tal;
- SPROŠČENOST – konj je sproščen, ko je fizično in psihično pripravljen sodelovati z jahačem, njegove mišice so neskrčene;

- NASLON – je rahla, vendar nenehna povezava med jahačevo roko in konjevim gobcem;
- ZAMAH – konj dviguje zadnje noge energično v zrak;
- IZRAVNANOST – konj je izravnani, kadar je enako gibljiv v obe smeri, njegove zadnje noge pa stopajo v sledi sprednjih;
- ZBRANOST – je porazdeljevanje teže na vse štiri noge enakomerno (Pollmann-Schweckhorst, 2002, 160).

Slika 4: Primer prepustnega konja

Vir: <http://konji-1105.blogger.hr/post/dresurno-jahanje/1363706.aspx>, 18.8.2010

Jahači, ki se bodo udeležili turnirja v preskakovanju ovir na Meljskem Hribu, imajo treninge pet krat na teden po 45 minut. Treningi potekajo pod vodstvom inštruktorja Boruta Viharja, z največ dvema jahačema naenkrat. Začnejo se z ogrevanjem, ki obsega najprej delovni hod, delovni kas in delovni galop ter gimnastične vaje (gimnastične vaje obsegajo prehode kavalet v hodu in kasu). Namen tega začetnega dela treningov je, da z njim dosežejo jahači prepustnost konja. Te začetne vaje trajajo približno 15-20 minut, odvisno od tega, v kolikem času jahač doseže prepustnost konja.

Zadnji del treninga pripravi inštruktor parkur, ki obsega 6-8 ovir, visokih med 60 in 80 cm. Parkur prejaha vsak jahač posamezno. Po končanem treningu konja jahač 10 minut ohlaja, kar pomeni, da mu popusti vajeti in prejaha nekaj krogov v sproščenem hodu po jahališču. Ko jahač konja sprehodi, ga odvede v boks, razsedla in ga očisti.

Zelo pomembno je, da se jahači naučijo pravih skokov; po vsakem treningu sledi še analiza z inštruktorjem, ki jahačem poda mnenje in predlaga še morebitne popravke pri skokih.

Pri preskakovanju ovir je naloga jahača, da pripelje konja v enakem tempu, ravnotežju, z izenačenimi galopskimi skoki do mesta optimalnega odskoka pred oviro (Luther, 2006, 30). Razdalja do naslednje ovire se začne od mesta doskoka.

3.2 2. FAZA: naloge inštruktorja

V jahalni šoli je veliko faktorjev, ki vplivajo na kakovost učenja jahanja in na priprave na turnir. Le-ti so: infrastruktura, oprema, inštruktor s pravo izobrazbo in ne nazadnje konj, ki ima pri tem eno najpomembnejših vlog. Zato je prva naloga inštruktorja, da za jahača že v prvih urah treninga izbere njemu primerne konja. Inštruktor mora zato svoje šolske konje zelo dobro poznati in upoštevati njihove sposobnosti ter posebnosti. S pravilno izbiro konja za določenega jahača se izognemo morebitnim presenečenjem, ki bi utegnili nastopiti med treningi (http://www.islandski-konji.com/uploads/8/0/4/0/804077/dober_olski_konj.pdf, dne 18.8.2010).

Naloga inštruktorja med treningom je ta, da stoji sredi maneže in daje napotke, pohvali jahače, razloži in motivira. Zelo pomembno je tudi, da pouk začne v jahalnici, konča pa ga v predavalnici, kar pomeni, da mora ob koncu treninga z vsakim jahačem analizirati učno uro. (<http://konji.si/blog/2007/10/29/christoph-hess-%E2%80%93-gospod-%C2%BBolje-jahati%C2%AB/>, dne 18.8.2010).

3.3 3. FAZA: naloge prireditelja turnirja

Za dober nastop na turnirju ne sodita le uspešen jahač in konj, temveč tudi sama organizacija turnirja. To je glavna naloga prireditelja.

Začne se s pripravo jahališča, kjer se bo tekmovalo. To pomeni, da mora prireditelj poskrbeti za pravilno podlago, ki omogoča konju nemoteno gibanje. Poleg ustreznega jahališča, kjer se tekmuje, mora zagotoviti tudi prostor za ogrevanje in trening, sodniško tribuno ter vse ostale spremljajoče pripomočke za izvedbo tekmovanja.

Prireditelj mora prav tako priskrbeti bokse, kamor se lahko nastani konje, v kolikor traja turnir več dni. Prireditev turnirja je prireditelj dolžan zavarovati.

Nadaljnja naloga organizatorja turnirja je, da pred turnirjem razpošlje po klubih vabila, v katerih seznani klube z datumom, uro in nagradami ter vsemi pogoji, ki jih morajo udeleženci izpolnjevati.

V kolikor se zgodi, da je bilo pred turnirjem slabo vreme, mora organizator en dan pred tekmo pregledati jahališče in presoditi, ali je možno turnir izpeljati. V nasprotnem primeru mora obvestiti klube o odpovedi tekme (KZS, Propozicije za tekmovanja v preskakovanju ovir za leto 2010, 5).

Turnir v preskakovanju ovir na Meljskem Hribu v Konjeniškem klubu Karlo bo potekal dva dneva, kar pomeni, da je organizator priskrbel bokse za konje, ki se bodo udeležili tekme oba dneva. Prav tako je poskrbljeno za nastanitev jahačev in celotnega tima. Cena za en boks znaša 90 € in vključuje tudi hrano za konja. Jahači pa imajo možnost prespati na samem kraju prireditve ali pa v Pizzeriji, ki se nahaja v Malečniku. Ker bo prisotna tudi komisija, je pred jahališčem pokrita tribuna, v primeru slabega vremena.

Podlaga jahališča je z mivke, ki je bila pripeljana iz Avstrije in je zelo kvalitetna.

3.4 4. FAZA: zahteve po KZS za udeležbo na turnirju

Vsa tekmovanja v preskakovanju ovir, pa naj gre bodisi za Državno prvenstvo ali tako kot v mojem primeru za regionalni turnir, se morajo izvajati po zahtevah in pravilih KZS (Konjeniške Zveze Slovenije). Spodaj so navedene zahteve za leto 2010, ki jih morajo jahači in konji izpolnjevati, da se lahko udeležijo turnirja. Opisujem jih v nadaljevanju:

3.4.1 Registracija konjev

Ker se podatki vodijo računalniško, morajo biti tekmovalni konji registrirani na KZS. Registracijo morajo jahači potrditi za vsako tekmovalno sezono do 1. januarja tekočega leta. Konjeva registrska številka ostaja tekom konjeve življenjske kariere nespremenjena.

Za konje, ki so že bili registrirani se pošlje na KZS Registracijski list in potrdilo o vplačilu. Za nove konje je potrebno ob Registracijskem listu in potrdilu o vplačilu priložiti še konjev

Identifikacijski dokument (ID), ki ga po vnosu v register lastnik konja dobi vrnjenega. Za vpis v register je treba plačati 25 €.

Po registraciji dobijo lastniki konjev registrsko številko konja, ki jo morajo na tekmovanju obvezno imeti s sabo.

3.4.2 Licence

Licence jahačev so obvezne v vseh kategorijah tekmovanj.

3.4.3 Prijave na tekmovanja

Prijave so obvezne za vsako tekmovanje posebej in se vršijo preko KZS. Jahači se lahko prijavijo preko spletne strani ali pismeno. Telefonske prijave ali prijave na več tekem skupaj se ne upoštevajo.

3.4.4 Pričetek tekmovanja

Pričetek tekmovanja mora biti naveden v vabilu organizatorja, ostale tekme si nato sledijo v razmaku največ 1,5 ure. Odmori med tekmami morajo biti čim krajši.

3.4.5 Odpoved tekmovanja

Organizator ima možnost zaradi vremenskih pogojev tekmovanje odpovedati, vendar pa mora to storiti na predvečer tekmovanja in obvestiti prijavljene, v nasprotnem primeru mora tekmovanje izvesti.

3.4.6 Brzde, oprema jahačev

Tekmovalci smejo ne glede na starost uporabljati navadno enkrat ali dvakrat lomljeno brzdo. Za vse tekmovalce do 18. leta sta obvezna zaščitni telovnik in čelada. Kaznovanje konja je dovoljeno le za sedlom, jahanje z dvignjenim bičem se ne tolerira, prav tako se ne tolerira očitno oviranje konja na skoku.

3.4.7 Namestitev konjev

Na večdnevni turnirjih mora organizator preskrbeti bokse za vse, ki jih naročijo.

3.4.8 Zavarovanje prireditve

Klub, ki je organizator prireditve, je prireditve dolžan obvezno zavarovati.

3.4.9 Veterinarski pregled in cepljenje konjev

Vsi konji, ki se udeležijo tekmovanja, morajo biti pregledani od veterinarja, imeti negativen IAK (infekciозна anemija kopitarjev) ter cepljeni proti konjski influenci (KZS, Propozicije za tekmovanja v preskakovanju ovir za leto 2010, 2 – 14).

3.5 5. FAZA: zahteve organizatorja za udeležbo na turnirju

Tekmovanja v preskakovanju ovir potekajo po propozicijah 2010 za preskakovanje zaprek KZS in po pravilih FEI za preskakovanje zaprek. To pomeni, da se mora organizator turnirja teh pravil držati in po njih izvesti tekmovanje.

Jahači so organizatorju dolžni sporočiti rezervacijo boksov za konje v primeru, da turnir traja več kakor en dan, in mu sporočiti, v kolikor bi potrebovali prenočišča in število le-teh (http://www.konj-zveza.si/dokumenti/VabiloCSNAKarlo2010_1.pdf, dne 20.8.2010).

Tekmovanje v preskakovanju ovir na Meljskem Hribu je potekalo v soboto in nedeljo. Naši jahači so se udeležili turnirja v nedeljo, tako da boksov za konje in prenočišč ne bodo potrebovali.

3.6 6. FAZA: izvedba prireditve

Turnir v preskakovanju ovir na Meljskem Hribu je potekal dva dni, in sicer v soboto in nedeljo. Sama izvedba prireditve je prikazana v spodnji tabeli.

SOBOTA, OB 9. URI	NEDELJA, OB 9. URI
1. kat. A0 (80 cm) v dol. času, tempo 300 m/min	6. kat. A0 (80 cm) v dol. času, tempo 300 m/min
2. kat. A1 (100 cm) v dol. času, tempo 300 m/min	7. kat. A1 (100 cm) v dol. času, tempo 300 m/min
3. kat. A2 (110 cm) v dol. času, tempo 350 m/min	8. kat. A2 (110 cm) v dol. času, tempo 350 m/min
4. kat. L (120 cm) v dol. Času, tempo 350 m/min	9. kat. L (120 cm) v dol. času, tempo 350 m/min
5. kat. M (130 cm) v dol. času, tempo 350 m/min	10. kat. M (130 cm) v dol. času, tempo 350 m/min

Tabela 2: Izvedba turnirja v preskakovanju ovir na Meljskem Hribu

Vir: http://www.konj-zveza.si/dokumenti/VabiloCSNAKarlo2010_1.pdf, 20.8.2010

Preskakovanje se je odvijalo na tekmovalnem prostoru, velikem 70 x 55 m, katerega podlaga je iz kremenčevega peska. Prav tako je bil na razpolago tudi ogrevalni prostor, velik 55 x 25 m, z enako podlago kakor tekmovalni prostor.

Na tekmovanju je nastopilo šest jahačev in konjev iz Konjeniškega centra Voličina, in sicer trije jahači v kategoriji A0 (ovire so bile visoke 80 cm) ter 3 jahači v kategoriji A1 (ovire so bile visoke 100 cm).

Slika 5: Tekmovalni prostor v KK Karlo

Vir:

http://www.google.si/images?um=1&hl=sl&biw=1220&bih=513&tbs=isch:1&aq=f&aqi=&oq=&gs_rfai=&q=kk%20karlo,20.8.2010

4 TVEGANJA, POVEZANA S PROJEKTOM

Kakor pri vsakem športu, obstajajo tudi pri jahanju določena tveganja, ki jih je potrebno vključiti v sam projekt. Velikokrat se namreč zgodi, da pride do tveganj, ki nas lahko zelo presenetijo, če nanje nismo pripravljeni.

Ker je projekt priprave konja in jahača za udeležbo na turnirju razdeljen na šest faz, se tudi tveganja lahko pojavijo pri vsaki fazi posebej.

4.1 Tveganja v 1. fazi projekta

V 1. fazi projekta, ki govori o pripravi jahačev se pojavljajo tveganja, ki imajo lahko največje posledice na sami udeležbi turnirja. Lahko pripeljejo celo do tega, da se turnirja ne moremo udeležiti. Najpogostejša tveganja v 1. fazi projekta so:

- nepravilno vplivanje jahača na konja – pri nepravilnem vplivanju jahača na konja je mišljen jahačev vpliv teže, križa, nog in vajeti. Z nepravilnimi vplivi jahač konju daje napačne signale, kar pripelje do nesporazumov;
- poškodba jahača med treningi (padec s konja), ki lahko povzroči, da se turnirja zaradi poškodbe ne bo mogel udeležiti;
- poškodba konja med treningi (poškodba nog med preskakovanjem).

Zelo pomembno je, da se jahač zaveda, da jahanje poleg njega samega vključuje še eno živo bitje – konja. Jahač mora na treningih biti zbran, skoncentriran, osredotočen, s kombinirano časovno in gibalno koordinacijo (<http://konji.si/blog/2007/07/27/nasveti-za-delo-s-konjem-skriti-skrivnostni-dejavnik-za-uspesno-jezo/>, 22.8.2010).

4.2 Tveganja v 2. fazi projekta

2. faza je faza, v kateri so opisane naloge inštruktorja, ki je prav tako pomemben dejavnik, ki lahko med treningi povzroči tveganja projekta.

Tveganja v 2. fazi projekta:

- inštruktorjeva nepravilna izbira konja in jahača – v primeru, da inštruktor za jahanje nameni jahaču neprimerne konja, treningi ne bodo izpeljani tako kot bi morali biti in jahač ne bo sposoben dobro izpeljati turnirja;
- inštruktorjev spregled majhnih napak med treningi – inštruktor mora biti zelo pozoren pri vseh napakah jahačev, velikih in majhnih, in jahača takoj na to napako tudi opozoriti, da jo le-ta odpravi pred samo udeležbo.

4.3 Tveganja v 3. fazi projekta

V 3. fazi projekta so opisane naloge prireditelja turnirja, kjer prav tako ne smemo pozabiti na tveganja, ki se lahko pojavijo pri sami organizaciji prireditve turnirja. Med ta tveganja sodijo:

- nepravilno izbrana podlaga jahališča in prostora za ogrevanje, kar lahko na turnirju povzroči, da je konjem oteženo gibanje;
- premajhno število boksov za konje in prenočišč za jahače;
- nepravočasno razposlana vabila za udeležbo na turnirju, ki lahko pripelje do tega, da se zamudi rok za prijavo.

4.4 Tveganja v 4. in 5. fazi projekta

Pomanjkljivosti in neizpolnjene zahteve po KZS privedejo do tega, da se turnirja jahači ne morejo udeležiti. Ker tekmovanje poteka po pravilih KZS, ki jih mora upoštevati tudi organizator, so tveganja enaka v 4. in 5. fazi projekta.

Sem uvrščamo naslednja tveganja:

- prepozna registracija konjev na KZS;
- nepravočasna prijava na tekmovanje;
- neprimerna oprema jahačev in konjev;
- neopravljen veterinarski pregled.

4.5 Tveganja v 6. fazi projekta

Na sami prireditvi so tveganja sicer zelo redka, vendar se lahko pripetijo, zato je potrebno, da se tudi ta tveganja uvrstijo v sam projekt.

Najpogostejša tveganja, ki lahko nastanejo na sami prireditvi, so:

- nepredvideno slabo vreme;
- padci jahačev in z njimi povezana diskvalifikacija od tekmovanja.

5 STROŠKOVNI VIDIK UDELEŽBE

Vsak šport je povezan z določenimi stroški, tako tudi konjeniški šport ni izjema in spada v enega dražjih športov, kajti že sama oprema, ki jo potrebuje jahač, da lahko začne s treningi, se giblje okoli 400 € (primerna obutev, čelada, rokavice, jahalne hlače, bič, telovnik).

Če imamo še svojega konja, bomo tudi zanj odšteli kar nekaj premoženja. Glede na to, da konja uporabljamo za preskakovanje zaprek in s tem tudi za tekmovanja, potrebuje več opreme kakor konj, ki se uporablja le za rekreativno jahanje. Tako bomo za opremo konja odšteli od 500 pa vse tja do 1000 €. Takšna razlika v ceni nastopi zaradi kvalitete sedla, ki ga želimo imeti za svojega konja, kajti pri sedlih se pojavijo največje razlike pri ceni. Pri ostali opremi za konja (uzda, vajeti, brzda, martingal, stremena, podsedelnice, povodci...) se cene bistveno ne razlikujejo.

Pri vsej opremi pa ne smemo pozabiti tudi na to, da morajo konji, ki se uporabljajo za športne namene, biti redno podkovani.

Konji v Voličini se podkujejo vsaki drugi mesec, ne glede na to, ali je podkev poškodovana ali ne (v primeru, da se podkev poškoduje prej, je seveda potrebno kovati takoj). Podkovanje na vsaka dva meseca je nuja zato, ker konju kopito raste in slej ko prej bo podkev po dveh mesecih odstopila od kopita. Podkovanje stane približno 60 € za vsa štiri kopita (za enega konja).

5.1 Izpiti (Jahač 1, Jahač 2, skakalna licenca)

Vsi izpiti (Jahač 1, Jahač 2 in skakalna licenca), so sestavljeni iz praktičnega in teoretičnega dela. Praktični del izpitov Jahač 1 in Jahač 2 se dela pod vodstvom in nadzorom inštruktorja (v mojem primeru je to inštruktor Borut Vihar), zato se praktični del izpita ne plača. Teoretični del izpita Jahač 1 se sestoji iz vprašalnika in gradiva, ki ga inštruktor pred opravljanjem izpita naroči na KZS in staneta 25 €. Po opravljenem izpitu je potrebno plačati še 1,30 € za člansko izkaznico.

Pri izpitu Jahač 2 pa gradivo in vprašalnik staneta 35 € in članska izkaznica 1,30 €.

Tekmovalno licenco prav tako sestavljata praktični in teoretični del, razlika je le v tem, da pri praktičnem delu skakalne licence sodeluje tudi licenciran sodnik, zato je za ta izpit potrebno za gradivo in sodnika odšteti 55 €. Prav tako je tudi tukaj treba plačati 1,30 € za člansko izkaznico (KZS, Cenik gradiv in storitev, Ljubljana 15. 1. 2008).

5.2 Cepljenje konjev

Vsi konji, ki se želijo udeležiti kateregakoli tekmovanja, morajo biti cepljeni proti:

- tetanusu (enkrat letno);
- konjski influenci – konjski gripi (vsake tri mesece);

Prav tako je pogoj za sodelovanje na tekmovanju negativni test IAK (infekciozna anemija konj) (KZS, Veterinarski pravilnik FEI, 11. izdaja, januar 2009).

Cepljenje proti tetanusu stane za enega konja 15 €, proti konjski influenci prav tako. Za IAK pregled krvi je treba za prvega konja odšteti 28,60 €, za vsakega naslednjega pa 16,60 €. K temu je treba prišteti še potne stroške in pošiljanje vzorca v Ljubljano, v višini 10 € (to je enkratni strošek za obisk hleva, in ne na posameznega konja).

Zgoraj navedeni ceni pa je potrebno prišteti še pregled vzorca na Nacionalnem veterinarskem inštitutu pri Veterinarski fakulteti v Ljubljani, kjer je trenutna cena tega pregleda 7,33 € (http://www.kmeckiglas.com/index.php?option=com_content&task=view&id=1338&Itemid=191, dne 22.8.2010).

Celotni strošek cepljenja vseh šestih konjev, ki se bodo udeležili tekmovanja, je prikazanih v spodnji tabeli.

CEPLJENJE	CENA NA KONJA	ŠT. KONJEV	CENA NA SKUPNO ŠT. KONJEV
Tetanus	15,00 €	6	90,00 €
Konjska gripa	15,00 €	6	90,00 €
IAK	45,94 €	6	275,64 €
Skupaj	75,94 €	6	455,64 €

Tabela 3: Stroški obveznega cepljenja konjev, ki se nameravajo udeležiti turnirja

Iz tabele je razvidno, da bomo za šest konjev, ki se bodo udeležili turnirja na Meljskem Hribu, za cepljenje plačali 455,64 €.

5.3 Prevoz na tekmovanje

Transport konjev je izredno zahtevna naloga, ki zahteva od jahača veliko strpnosti in mirnosti, kadar mora natovoriti konja na prikolico. Konj je po naravi plašna žival in nasploh ne mara manjših zaprtih prostorov. Transport sam je za konja velik stres.

Preden konja natovorimo, je treba poskrbeti, da ga zaščitimo tam, kjer se med prevozom lahko poškoduje.

Za transport obstajajo posebni transportni ščitniki, ki varujejo konjeve noge pred poškodbami. Potreben je tudi ščitnik za rep, ki služi temu, da si konj med prevozom ne odrgne korena repa (Werner, 1991, 164 – 165).

Meljski hrib, kjer je potekal turnir, je od Voličine oddaljen približno 25 km. V Konjeniškem centru Voličina se za transport konjev nahajata dve prikolici, kar nam omogoča, da lahko na Meljskih Hrib pripeljemo štiri konje naenkrat, zadnja dva pa naknadno. Ker so prikolice last Konjeniškega centra Voličina, nas transport ne stane nič, strošek je edino bencin.

Slika 6: Prikolica za transport konjev

Vir: <http://www.bolha.com/oglas383284870/slika1/pocitniske-prikolice>, 25.8.2010

5.4 Nastanitev jahačev

Tekmovanje v preskakovanju ovir je potekalo v soboto in nedeljo, kar pomeni, da je moral organizator poskrbeti, da so imeli jahači in vsi prisotni kje prespati. Na Meljskem hribu nudijo možnost postavitve šotorov v neposredni bližini hlevov in maneže, prav tako pa imajo dogovor s pizzerijo Baron (v Malečniku), da se lahko najamejo sobe pri njih.

Cena prenočišča na Meljskem Hribu znaša 5 €/noč na osebo, v Pizzeriji Baron pa je za dvoposteljno sobo treba odšteti 27 €/osebo.

Jahači in konji s Konjeniškega centra Voličina so se udeležili tekmovanja, ki je potekalo v nedeljo, tako da prenočišč in boksov niso potrebovali (<http://konji.com/index.php?name=News&file=article&sid=596>, dne 25.8.2010).

5.5 Nastanitev konjev

Za konje, ki so tekmovali v soboto in nedeljo, so na Meljskem Hribu nudili možnost, da jahači zanje najamejo bokse, kajti privezov za konje ni bilo. Ker je bilo na razpolago omejeno število boksov, je potrebno le-te predhodno rezervirati. Cena boksa je znašala 90 €/konja (vanjo je všteta bala žagovine in ena bala sena/dan) (<http://konji.com/index.php?name=News&file=article&sid=596>, dne 25.8.2010).

5.6 Tabelarni prikaz stroškov udeležbe

Za lažji pregled stroškov je v spodnji tabeli prikazan stroškovni vidik udeležbe, iz katerega je razvidna celota vseh stroškov, ki jih je bilo potrebno plačati za udeležbo na regijskem turnirju v preskakovanju ovir. V tabelo so vključeni tudi stroški opravljanja izpitov Jahač 1, Jahač 2 in skakalne licence, ki so prvi pogoji za udeležbo.

<i>VRSTA STROŠKA</i>	<i>CENA/OSEBO (KONJA)</i>	<i>CENA ZA ŠEST OSEB (ŠEST KONJEV)</i>
Jahač 1	26,30 €	157,80 €
Jahač 2	36,30 €	217,80 €
Skakalna licenca	56,30 €	337,80 €
Cepljenje konj	75,94 €	455,64 €
Prevoz na tekmovanje	20,00 €	20,00 €
Nastanitev jahačev	0,00 €	0,00 €
Nastanitev konjev	0,00 €	0,00 €
Skupaj	214,84 €	1.189,04 €

Tabela 4: Stroškovni vidik udeležbe

Vir: Lasten

V tabeli so prikazani vsi stroški, ki so ali bodo nastali z udeležbo na turnirju. Izpite Jahač in Jahač 2 ter skakalno licenco so jahači že opravili v letu 2008 in 2009, tako da tega stroška več ni. Prav tako so konji že bili cepljeni.

6 TERMINSKI VIDIK

Priprave, treningi in opravljanje izpitov ter licence se je začelo že v letu 2008, kajti izpiti se ne opravijo v kratkem roku. Potrebno je dolgotrajno delo, s katerim se konja in jahača usposobi, da se lahko udeležita tekmovanja. Sama prijava na udeležbo ne traja dlje kakor dan ali dva. Za lažji pregled celotnega časovnega vidika je v spodnji tabeli prikazan celoten proces usposabljanja in prijave ter udeležbe na turnirju.

LETO:	MESEC:	PREDVIDENI CILJI:
2008	april	izpit Jahač 1
2008	november	izpit Jahač 2
2009	oktober	skakalna licenca
2010	april	cepljenje konjev proti tetanusu
2010	julij	cepljenje konjev proti influenci in IAK pregled
2010	avgust	prijava na tekmovanje

Tabela 5:Terminski vidik udeležbe od prvih izpitov do prijave na tekmovanje

Vir: Lasten

V začetku leta 2008 so jahači začeli s treningi za izpit Jahač 1. Pripravljali so se štiri mesece. Aprila so imeli izpit, ki so ga vsi pozitivno opravili. Nadaljevali so s pripravami in treningi za izpit Jahač 2, katerega so prav tako uspešno opravili v novembru 2008.

Priprave za skakalno licenco zahtevajo mnogo več znanja o in na konju (občutek jahača, pravilni skoki, drža v sedlu, pravilna uporaba rok, nog), zato so jahači potrebovali skoraj eno leto, da so bili pripravljeni za opravljanje licence, ki so jo opravljali oktobra 2009, vsi s pozitivno oceno.

Sledili so redni treningi, ki so osnova za vzdrževanje kondicije jahačev in konjev, prav tako pa služijo k izboljšanju in izpopolnjevanju jahalnih veščin (Vejnovič, 2008, 122).

V aprilu 2010 je bilo potrebno opraviti cepljenje konjev proti tetanusu, ker je preteklo eno leto od zadnjega cepljenja. V juliju 2010 se je konje cepilo proti influenci, prav tako pa je prišel veterinar iz Veterinarske postaje Lenart in vzel konjem kri za pregled IAK. Test je pokazal, da so vsi konji negativni, kar pomeni, da nobeden izmed njih ni okužen z IAK.

Glede na vse izvide o dobrem zdravstvenem stanju konjev pa je v začetku avgusta sledila prijava na tekmovanje, ki jo je opravil inštruktor.

7 UČINKI PROJEKTA

7.1 Neposredni učinki projekta

Projekt priprave konja in jahača, ki se želita udeležiti regijskega turnirja v preskakovanju ovir je izredno zahtevna naloga. V prvi meri je to težka naloga za inštruktorja, ki mora jahača in konja usposobiti za tekmovanje, jezdec in konj pa se morata naučiti pravilno delati eden z drugim.

Neposredni učinki, ki nastanejo pri samem projektu, so v prvi meri pravilno naučene jahalne veščine, ki si jih jahači pridobijo z rednimi treningi. Pravilno naučeno jahanje pa vodi v naslednje neposredne učinke projekta, ki so vsekakor uspešno opravljeni izpiti Jahač 1, Jahač 2 in skakalna licenca.

7.2 Posredni učinki projekta

Med posredne učinke projekta bi na prvo mesto uvrstila jahačevo pridobljeno zaupanje v svoje sposobnosti, na podlagi katerih postane še bolj motiviran pri delu s konjem. Kot posredni učinek se pri pravilnem ravnanju s konjem to kaže tudi na konju samem, kar pomeni, da je konj voljan delati, se ne boji ovir, je živahen in zdrav.

Ne smemo pa pozabiti še zelo pomembnega posrednega učinka, ki se pojavi, to je pridobljena večja varnost pri jahanju. To pomeni, da jahač, ki redno trenira, z namenom, da se bo udeležil tekmovanja, s treningi postane vedno bolj varen v sedlu. Če se konj nepričakovano splaši, je jahač sposoben obsedeti v sedlu in konja pomiriti.

8 ZAKLJUČEK

Odkar človek ni več cenil konja le zaradi mesa in kože, temveč je postal tudi njegov partner pri lovu, je moral z njim preskakovati tudi naravne ovire, ki jih ni mogel objahati.

Prva tekmovanja v preskakovanju ovir so bila organizirana v okviru kvalifikacijskih preizkušenj lovskih konjev, kasneje pa so se iz njih hitro razvila čista tekmovanja v skoku v višino ali daljavo, ki so se zaradi svoje priljubljenosti med gledalci hitro razširila.

Danes je preskakovanje ovir v športu s konji ena najbolj popularnih in dominantnih disciplin ter za gledalce najbolj razumljiva disciplina. Dresurno jahanje, na primer, je veliko težje razumeti, saj mora gledalec imeti veliko več znanja. Veliko lažje je slediti tekmovalcem v parkurju, kajti tam lahko gledalec na skoke in podrte ovire primerja konje med sabo. Mislim, da ima ta šport veliko prihodnost, saj se neprestano razvija.

Preskakovanje ovir pa kot disciplina zahteva popolno sodelovanje jahača in konja, ki ga lahko oba dosežeta le z vsakodnevnimi treningi. Seveda pa niso samo treningi tisti, ki napovedujejo, da bosta jahač in konj dosegla želeni cilj. V prvi meri se mora konju priskrbeti primerno hrano in mu nuditi tudi primerno oskrbo.

Na drugem mestu bi omenila, da je zelo pomembno, da pridobimo konjevo naklonjenost, v smislu zaupanja. Če želimo doseči cilje, ki smo si jih zadali, je velikega pomena, da nam konj, s katerim delamo, zaupa. Prav tako se mora jahač naučiti spremljati konjevo gibanje, ki pripomore k temu, da pri preskoku ovir razbremeni konja s svojo težo in se pravočasno vstane s sedla. Na tem mestu bi omenila še stavek, ki ga neprestano slišimo iz ust našega inštruktorja, kadar imamo treninge preskakovanja: »Zamisli si, da nosiš na ramenih šolsko torbo, ki tehta 15 kg ali več, ti pa moraš z njo preskočiti oviro, ki je na poti«.

Mislim, da ima prav, kajti to je za konja velik napor, prav tako pa je napor tudi za jahača, da se nauči, da v pravilnem trenutku konja razbremeni in mu olajša skok.

9 SEZNAM UPORABLJENE LITERATURE IN VIROV

LITERATURA

1. Frowen, D.: *The complete guide to the horse*, Prima Editions, Great Britain, 1999.
2. Donner, H. D., Specht, D.: *Osnovno šolanje jahača in konja*, Ljubljana, Konjeniška zveza Slovenije, Ljubljana, 1995.
3. Werner, H.: *Pferde*, Falken-Verlag GmbH, Niederhausen, 1991.
4. Kapun, H.: *Razvoj staleža in kvalitete jahalnega konja v Sloveniji od leta 1975 dalje*, Diplomaska naloga, Biotehniška fakulteta; Oddelek za zootehniko; Domžale, 1995.
5. Keršič, A.: *Najboljši v turnirskem športu 1994*, Revija o konjih 2, ČZD Kmečki glas, Ljubljana, 1995.
6. Luther, H.: *Intervju s Hankejem Luthrom*, Diplomaska naloga, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko, Ljubljana, 2006.
7. Pollmann-Schweckhorst, E.: *Springpferde – Ausbildung heute*, FN Verlag der Deutschen Reiterlichen Vereinigung, Warendorf, 2002.
8. Vejnovič, J.: *Naši konji*, Kmečki glas, Ljubljana, 2008.

VIRI

1. KZS (Konjeniška zveza Slovenije) – Pravilnik FEI za preskakovanje ovir, 2009.
2. KZS (Konjeniška zveza Slovenije) – Splošni predpisi FEI, 23. izdaja, 2009.
3. KZS, 2010; Propozicije za tekmovanja v preskakovanju ovir za leto 2010.
4. KZS, Cenik gradiv in storitev, Ljubljana, 2008.
5. KZS, Veterinarski pravilnik FEI, 11. izdaja, 2009.

INTERNETNI VIRI

1. <http://www.google.si/images?hl=sl&q=parkur&um=1&ie=UTF-8&source=og&sa=N&tab=wi&biw=1222&bih=513>, 15.8.2010
2. <http://www.konj-zveza.si/>, 18.8.2010
3. <http://www.mojpes.com/forum3/viewtopic.php?f=53&t=16910>, dne 18.8.2010

4. <http://konji-1105.blogger.hr/post/dresurno-jahanje/1363706.aspx>, 18.8.2010
5. http://www.islandski-konji.com/uploads/8/0/4/0/804077/dober_olski_konj.pdf, dne 18.8.2010
6. <http://konji.si/blog/2007/10/29/christoph-hess-%E2%80%93-gospod-%C2%BBolje-jahati%C2%AB/>, dne 18.8.2010
7. http://www.konj-zveza.si/dokumenti/VabiloCSNAKarlo2010_1.pdf, dne 20.8.2010
8. http://www.google.si/images?um=1&hl=sl&biw=1220&bih=513&tbs=isch:1&aq=f&aqi=&oq=&gs_rfai=&q=kk%20karlo, 20.8.2010
9. <http://konji.si/blog/2007/07/27/nasveti-za-delo-s-konjem-skriti-skrivnostni-dejavnik-za-uspesno-jezo/>, 22.8.2010
10. http://www.kmeckiglas.com/index.php?option=com_content&task=view&id=1338&Itemid=191, dne 22.8.2010
11. <http://www.bolha.com/oglas383284870/slika1/pocitniske-prikolice>, 25.8.2010
12. <http://konji.com/index.php?name=News&file=article&sid=596>, dne 25.8.2010